

En vigtig grundbog til at arbejde med emnet "oktober 1943" i samfundsfag er Helen Krag's "Mangfoldighed, magt og minoriteter – Introduktion til minoritetsforskningens teorier". Forlaget Samfundslitteratur. Frederiksberg 2007.

Tekst 1: Helen Krag: Udgrænsning som begreb og strategi

Begrebet *udgrænsning* er relativt nyt på dansk, men bruges i stigende grad inden for minoritetsforskningen. Begrebet kommer fra det tyske *Ausgrenzung*, der betyder "at anbringe nogen udenfor grænsen" – i ordret og i overført betydning. Begrebet ligner derved to andre begreber, uden at de dog er helt dækkende: *eksklusion*, som betyder "udelukkelse" og *marginalisering*, som betyder "at flytte nogen eller noget til kanten eller ud i margen". I den helt strenge betydning af ordene er marginalisering mindre udelukkende end udgrænsning – man er jo stadigvæk med, blot i udkanten, hvorimod eksklusion er totalt udelukkende, så at sige uden adgang tilbage over grænsen. I den virkelige verden bruges begreberne dog ofte i flæng. *Social eksklusion* bruges i de engelsksprogede kontekster mest om fattigdom og/eller lavklasseproblematikken og mindre om den etniske/nationale faktor i det sociale liv. *Marginalisering* betegner den sociale proces, som gør en befolkningsgruppe marginal, skubber den socialt eller økonomisk ud i samfundets udkant, hvor den har mindre mulighed for at deltage i samfundslivet end andre. Begrebet *udgrænsning* betoner valget af *at sætte nogen uden for grænsen af fælles værdier og normer*. Man regner så at sige ikke den befolkningsgruppe, der udgrænses, eller ønsket udgrænset med i fællesskabet. Det betyder, at man skaber det, man udgrænser. Sprogbrugen er dog flydende og som nævnt også forskellig på forskellige sprog. Fx taler man på engelsk ofte om "the marginalisation of gypsies" og på tysk om "die Ausgrenzung der Juden".

Udgrænsningsprocesser er et af de vigtigste temaer at beskæftige sig med i minoritetsforskningen. Udgrænsning betyder, at nogen, der har magt til at gøre det, definerer sine egne grænser på en sådan måde, at nogle andre kan have vanskeligt ved at komme ind. Det er en kategoriserings- og definitionsproces, der skelner mellem *os* og *de andre*. Det er igennem sådanne processer, minoriteter bliver til som minoritet. Alle minoriteter har på et eller andet tidspunkt været sat uden for samfundet eller været beskyldt for selv at sætte sig udenfor. De blev udgrænset."

(fra Helen Krag: *Mangfoldighed, Magt og Minoriteter*, s.87)